Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA JEVGENIJA TANČEVA [*EVGENI TANCHEV*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2021. gada 11. februārī[1]

Lieta C-579/19

R (par *Association of Independent Meat Suppliers* u.c.)
pret
Food Standards Agency

(*Supreme Court of the United Kingdom* lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (EK) Nr. 854/2004 – Regula (EK) Nr. 882/2004 – Dzīvnieku izcelsmes pārtikas oficiālā kontrole – Tiesības uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pārbaudi tiesā – Līdzvērtības un efektivitātes principi – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

I. Ievads

1. Šis *Supreme Court of the United Kingdom* [Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas] lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtībā attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 854/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu, 5. panta 2. punktu[2], kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālo kontroli, ko veic, lai nodrošinātu atbilstības pārbaudi saistībā ar dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un dzīvnieku labturības noteikumiem, 54. panta 3. punktu[3]. Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punkts attiecas uz valsts pilnvarotu veterinārārstu uzliktu veselības marķējumu, ja viņi gaļu uzskata par derīgu lietošanai pārtikā, savukārt Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts attiecas uz informāciju par pārsūdzības tiesībām attiecībā uz lēmumiem, ko oficiālās kontroles rezultātā pieņēmušas dalībvalstu kompetentās iestādes.

1 Oriģinālvaloda – angļu.

2 OV 2004, L 139, 206. lpp.

3 OV 2004, L 165, 1. lpp.

2. Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 ir daļa no tiesiskā regulējumā, kas reglamentē pārtikas nekaitīgumu Eiropas Savienībā [4]. Vispārīgi runājot, šajās regulās ir noteikti saskaņoti noteikumi par oficiālo kontroli, ko veic dalībvalstu kompetentās iestādes, lai nodrošinātu, ka pārtikas apritē iesaistītie tirgus dalībnieki ievēro savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. Šajā kontekstā valsts pilnvarotie veterinārārsti ir īpaši kvalificētas personas, kuras ar veterinārārsta palīgu palīdzību šo iestāžu vārdā veic uzdevumus gaļas oficiālās kontroles sistēmā.

3. Šajā lietā Tiesa tiek aicināta lemt par to, kas izriet no "tiesīb[ām] pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā", un kas izriet no Regulas Nr. 882/2004 43. apsvēruma un sīkāk ir aplūkotas minētās regulas 54. panta 3. punktā.

4. Pirmkārt, iesniedzējtiesa jautā par tiesiskā režīma, kas bija spēkā Apvienotās Karalistes tiesībās pirms šo regulu stāšanās spēkā, proti, *Food Safety Act 1990* [1990. gada Likuma par pārtikas nekaitīgumu] (turpmāk tekstā – "1990. gada likums") 9. panta atbilstību Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 [5]. Iesniedzējtiesa to dara saistībā ar strīdu, kas ir starp prasītājiem pamatlietā – *Cleveland Meat Company* (turpmāk tekstā – "*CMC*") un *Association of Independent Meat Suppliers* [Neatkarīgo gaļas piegādātāju asociāciju] – un atbildētāju – *Food Standards Agency* [Pārtikas standartu aģentūru] (turpmāk tekstā – "PSA") –, attiecībā uz to, kurš valsts tiesību aktos paredzētais ceļš valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, proti, neuzlikt veselības marķējumu gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, tiesiskai novērtēšanai ir saderīgs ar Savienības tiesībām. Vai 1990. gada likuma 9. pants, kas ir procedūra, kuru izskata *Justice of the Peace* [miertiesnesis], ietverot lietas izskatīšanu pēc būtības, ir vienīgais ceļš, kas atbilst iepriekš aprakstītajām pārsūdzības tiesībām, kuras noteiktas Savienības tiesību aktos, kā apgalvo prasītāji, vai arī prasība veikt pārbaudi tiesā saskaņā ar Apvienotās Karalistes likumiem (turpmāk tekstā – "prasība veikt pārbaudi tiesā"), kas ir tāda procedūra tiesā, kura neietver lietas izskatīšanu pēc būtības, nodrošina efektīvus un piemērotus līdzekļus, lai izpildītu pārtikas nekaitīguma prasības, kas noteiktas Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, konkrētāk, valsts pilnvarotā veterinārārsta atteikumu uzlikt veselības marķējumu, kā to apgalvo PSA? Šis jautājums obligāti paredz izvērtēt Tiesas judikatūru par dalībvalstu procesuālo autonomiju, lai konstatētu tos noteikumus, kas reglamentē darbības Savienības tiesību aizsardzībai, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā garantēts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 47. panta pirmajā daļā.

5. Otrkārt, iesniedzējtiesa jautā, vai, lai tiktu ievērotas šīs regulas un, vispārīgāk, Savienības tiesības, Regulā Nr. 882/2004 ir paredzēta iespēja pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ar kuru tiek atteikts uzlikt veselības marķējumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, kas ietver pārbaudi tiesā pēc būtības. Arī uz šo jautājumu var atbildēt, tikai ņemot vērā atbilstošo Tiesas judikatūru attiecībā uz Hartas 47. panta pirmo daļu, jo tā attiecas uz pārbaudes tiesā apjomu.

[4] Tas ietver arī šādus dokumentus: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV 2002, L 31, 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 852/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par pārtikas produktu higiēnu (OV 2004, L 139, 1. lpp.); Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 853/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko nosaka īpašus higiēnas noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes pārtiku (OV 2004, L 139, 55. lpp.), un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1069/2009 (2009. gada 21. oktobris), ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam, un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1774/2002 (Dzīvnieku izcelsmes produktu regula) (OV 2009, L 300, 1. lpp.). Skat. turpinājumā šo secinājumu 39.–43. punktu.

[5] *UK Public General Acts 1990* [Apvienotās Karalistes Vispārējie akti, 1990. gads], 16. pants.

6. Līdz ar to šajā lietā tiek izvirzīti jauni jautājumi par privāto pušu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā Savienības pārtikas tiesību aktu kontekstā un par saikni starp Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 šajā ziņā. Tam ir arī iespējama plašāka ietekme uz Tiesas judikatūras attīstību attiecībā uz administratīvo lēmumu pārskatīšanu tiesā, ko veic valstu tiesas, pamatojoties uz Hartas 47. pantu.

II. Atbilstošās tiesību normas

7. Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktā ir paredzēts:

"Mājas nagaiņu, saimniecībā audzētu medījamo zīdītāju, izņemot zaķveidīgo kārtas, kā arī lielo medījamo dzīvnieku liemeņu, pusliemeņu, ceturtdaļliemeņu un tādu izcirtņu, ko ražo, sadalot pusliemeņus trijos lielos izcirtņos, veselības marķēšanu veic kautuvēs un savvaļas dzīvnieku gaļas apstrādes uzņēmumos saskaņā ar I pielikuma I sadaļas III nodaļu. Veselības marķējumus uzliek valsts pilnvarotais veterinārārsts vai arī tos uzliek uz šāda veterinārārsta atbildību, ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai."

8. Saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 43. apsvērumu:

"Uzņēmējiem jābūt tiesīgiem pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā, un tikt informētiem par šādām tiesībām."

9. Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā ir noteikts:

"Kompetentā iestāde attiecīgajam uzņēmējam vai viņa pārstāvim:

a) izsniedz rakstisku paziņojumu par tās lēmumu attiecībā uz rīcību atbilstīgi 1. punktam, kā arī norāda šā lēmuma iemeslus;

b) sniedz informāciju par šādu lēmumu pārsūdzības tiesībām un par piemērojamo procedūru un termiņiem."

III. Fakti, pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

10. 2014. gada 11. septembrī *CMC* iegādājās dzīvu bulli par aptuveni 1400 sterliņu mārciņām (GBP) (aptuveni 1700 EUR). Valsts pilnvarotais veterinārārsts, kas atradās *CMC* kautuvē, to atzina par piemērotu kaušanai. Liemeņa un subproduktu pēckaušanas pārbaudi veica veterinārārsta palīgs, saukts par gaļas higiēnas inspektoru, kurš subproduktos identificēja trīs abscesus[6]. Vēlāk tajā pašā dienā valsts pilnvarots veterinārārsts pārbaudīja liemeni un pēc pārrunām ar šo inspektoru atzina gaļu par nederīgu lietošanai pārtikā, jo abscesi radīja aizdomas, ka vērsis bija cietis no piēmijas – noteikta veida asins saindēšanās[7]. Tādējādi valsts pilnvarotais veterinārārsts liemenim neuzlika veselības marķējumu, kas būtu apliecinājis, ka gaļa ir piemērota

[6] Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, liemenis tiek izmantots tādā nozīmē kā "liemenis", kas Regulas Nr. 853/2004 I pielikuma 1.9. punktā ir definēts kā "dzīvnieka ķermenis pēc kaušanas un apstrādes", savukārt "subprodukts" saskaņā ar tā 1.11. punktu ir "svaiga gaļa, kas nav liemeņa gaļa, ieskaitot iekšējos orgānus un asinis".

[7] Piēmija ir asins saindēšanās (septicēmija), ko izraisa tādu baktēriju izplatīšanās asinsritē, kuras veido strutas, kas izdalās no abscesa.

lietošanai pārtikā. Tā rezultātā *CMC* bija aizliegts pārdot liemeni saskaņā ar *Food Safety and Hygiene (England) Regulations 2013* [Anglijas 2013. gada Pārtikas drošības un higiēnas noteikumu] 19. pantu [8].

11. *CMC* lūdza cita veterinārā ķirurga ieteikumus un apstrīdēja valsts pilnvarotā veterinārārsta viedokli. Tā apgalvoja, ka strīda gadījumā un atsakoties no liemeņa brīvprātīgas nodošanas, valsts pilnvarotajam veterinārārstam saskaņā ar 1990. gada likuma 9. pantu ir pienākums izņemt liemeni un nodot to miertiesneša rīcībā, lai atzītu to par nederīgu lietošanai pārtikā. PSA, kas ir kompetentā iestāde Savienības un valstu pārtikas nekaitīguma tiesību aktu izpratnē un ir atbildīga par oficiālo kontroli kautuvēs, uzskatīja, ka šī procedūra nav jāizmanto, un, tā kā valsts pilnvarotais veterinārārsts to atzina par nederīgu lietošanai pārtikā, liemenis bija jāiznīcina kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukts.

12. 2014. gada 23. septembrī valsts pilnvarotais veterinārārsts, kas pārstāv PSA, nosūtīja *CMC* paziņojumu, pieprasot tam iznīcināt liemeni kā dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu saskaņā ar *Animal By-Products (Enforcement) (England) Regulations 2013* [Anglijas 2013. gada Dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu noteikumu] 25. panta 2) punkta a) apakšpunktu [9] un Regulu Nr. 1069/2009. Šajā paziņojumā bija teikts šādi: "Jums ir tiesības pārskatīt manu lēmumu tiesā. Pieteikums šādai pārsūdzībai jāiesniedz nekavējoties un jebkurā gadījumā – trīs mēnešu laikā no dienas, kad pirmo reizi radās pamats pieteikumam."

13. *CMC* un Neatkarīgo gaļas piegādātāju asociācija (turpmāk tekstā kopā – "prasītāji") cēla prasību veikt pārbaudi *High Court of Justice (England & Wales) Queen's Bench Division* [Augstajā tiesā (Anglija un Velsa), Karaļnama kompetences lietu departamentā] (Apvienotā Karaliste), apstrīdot PSA apgalvojumu, ka nav nepieciešams izmantot 1990. gada likuma 9. pantā noteikto procedūru, un pakārtoti apgalvojot, ka Apvienotajai Karalistei ir pienākums nodrošināt līdzekļus, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā. Minētajā tiesā [10] un *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* [Apelācijas tiesā (Anglija un Velsa) (Civillietu departamentā)] (Apvienotā Karaliste) tiesvedības bija neveiksmīgas [11], tāpēc prasītāji iesniedza apelācijas sūdzību *Supreme Court of the United Kingdom*.

14. Iesniedzējtiesa tostarp norādīja, ka 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra nav paredzēta tam, lai pārsūdzētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā. Saskaņā ar šo procedūru, ja tādas izpildes iestādes kā PSA pilnvarotam darbiniekam ir aizdomas, ka pārtika, kas paredzēta lietošanai cilvēkiem, neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, šis darbinieks var izņemt pārtiku, lai nodotu to vietējam miertiesnesim, kurš var būt gan tiesas piesēdētājs, gan arī kvalificēts apgabaltiesnesis un kurš ir pieejams jebkurā brīdī. Ja miertiesnesis, pamatojoties uz pierādījumiem, kurus tas uzskata par piemērotiem, konstatē, ka pārtika neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām, tas atzīst to par nederīgu lietošanai pārtikā un pieprasa to iznīcināt uz īpašnieka rēķina, turpretim, ja miertiesnesis atsakās atzīt produktu par nederīgu lietošanai pārtikā, attiecīgajai iestādei ir jāatlīdzina īpašniekam visi tā vērtības samazinājumi, kas radušies darbinieka rīcības rezultātā.

[8] *UK Statutory Instruments* [Apvienotās Karalistes likumi] 2013/2996. Kā izriet no Tiesai iesniegtās informācijas, šie noteikumi paredz Regulu Nr. 178/2002, Nr. 852/2004, Nr. 853/2004 un Nr. 854/2004 izpildi un īstenošanu Anglijā.

[9] Apvienotās Karalistes likumi 2013/2952.

[10] R (par *Association of Independent Meat Suppliers, Cleveland Meat Company Ltd* pieteikumu) pret Pārtikas standartu aģentūru [2015], EWHC 1896 (Admin).

[11] R (par *Association of Independent Meat Suppliers & Anor* pieteikumu) pret Pārtikas standartu aģentūru [2017], EWCA Civ 431.

15. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norādīja, ka, pēc prasītāju domām, 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra, kas kopš 19. gadsimta ir bijusi Apvienotās Karalistes tiesību daļa un turpina darboties saskaņā ar Savienības pārtikas nekaitīguma režīmu, nodrošina līdzekļus gan valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma izpildei attiecībā uz to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā, gan uzņēmējiem, lai sniegtu šo lēmumu pārskatīšanai tiesā un lūgtu miertiesnesim izlemt, vai liemenis tiešām atbilst pārtikas nekaitīguma prasībām. Prasītāji atzīst, ka miertiesnesis nevar pieprasīt valsts pilnvarotajam veterinārārstam uzlikt veselības marķējumu, bet tie apgalvo, ka var gaidīt, ka valsts pilnvarotais veterinārārsts ievēros nolēmumu un attiecīgi uzliks veselības marķējumu, un ka var tikt piešķirta kompensācija. Turpretim PSA nepiekrīt, ka šī procedūra ir piemērota, vēl mazāk obligāta, lai atrisinātu strīdu par to, vai liemenis ir derīgs lietošanai pārtikā, jo miertiesnesim nav pilnvaru pieprasīt valsts pilnvarotajam veterinārārstam uzlikt veselības marķējumu vai darīt ko citu, kā vien atzīt liemeni par nederīgu lietošanai pārtikā bez šāda marķējuma. Iesniedzējtiesa lūdza Tiesu atzīt, ka prasītāju interpretācija ir pareiza un ka miertiesnesim ir tiesības pieņemt lēmumu, kura rezultātā var tikt piešķirta kompensācija, ja tas uzskata, ka liemenim vajadzēja uzlikt veselības marķējumu.

16. Iesniedzējtiesa arī norādīja, ka kautuves operatoram, piemēram, *CMC*, ir iespēja celt prasību veikt pārbaudi tiesā, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ka gaļa nav derīga lietošanai pārtikā un tādējādi nav uzlikts veselības marķējums, vai lai atceltu paziņojumu par iznīcināšanu, piemēram, 2014. gada 23. septembrī *CMC* izsniegto paziņojumu, kā minēts šo secinājumu 12. punktā. Šādā tiesvedībā tiesa var atcelt šo lēmumu jebkura tāda iemesla dēļ, kas lēmumu padara nelikumīgu, tostarp, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts rīkojas neatbilstošu mērķu interesēs, nepiemēro pareizu juridisko pārbaudi vai pieņem lēmumu, kas ir nepamatots vai kam nav pietiekama pierādījumu pamata. Turklāt Tiesa ik pa laikam uzklausa mutvārdu liecības un izdod obligātus rīkojumus, un tai ir pilnvaras piešķirt kompensāciju par Eiropas Cilvēktiesību [un pamattiesību aizsardzības] konvencijā (turpmāk tekstā – "ECPAK") noteikto tiesību pārkāpumiem. Tomēr iesniedzējtiesa norādīja, ka prasība veikt pārbaudi tiesā nav lēmuma pārsūdzība pēc būtības.

17. Šādos apstākļos *Supreme Court of the United Kingdom* nolēma apturēt tiesvedību šajā lietā un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar Regulām [Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004] netiek pieļauta procedūra, atbilstoši kurai [miertiesnesis] saskaņā ar *Food Safety Act 1990* 9. pantu pieņem lēmumu lietā pēc būtības un, pamatojoties uz ziņojumiem, kurus snieguši katra lietas dalībnieka pieaicinātie eksperti, izlemj, vai liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām?

2) Vai ar Regulu [Nr. 882/2004] ir piešķirtas pārsūdzības tiesības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas [Nr. 854/2004] 5. panta 2. punktu, par to, ka liemeņa gaļa nav derīga lietošanai pārtikā, un, ja tas tā ir, kāda pieeja būtu jāpiemēro, pārskatot [valsts pilnvarotā veterinārārsta] lēmuma pamatotību pārsūdzībā šādā lietā?"

IV. Tiesvedība Tiesā

18. Rakstveida apsvērumus Tiesā iesniedza prasītāji, Apvienotā Karaliste un Eiropas Komisija. Šie lietas dalībnieki atbildēja arī uz Tiesas uzdotajiem rakstveida jautājumiem.

19. Kamēr šī lieta vēl netika izskatīta Tiesā, Apvienotā Karaliste 2020. gada 31. janvārī izstājās no Eiropas Savienības. Saskaņā ar Līguma par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas [12] 86. panta 2. punktu Tiesa joprojām ir kompetenta lemt par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko Apvienotās Karalistes tiesas ir iesniegušas pirms pārejas perioda, kas, kā noteikts šī līguma 126. pantā, principā beidzas 2020. gada 31. decembrī. Turklāt saskaņā ar minētā līguma 89. panta 1. punktu Tiesas spriedumam neatkarīgi no tā, vai tas ir pasludināts pirms šī pārejas perioda beigām vai nākotnē, būs saistošs spēks visā Apvienotajā Karalistē.

20. Līdz ar to, ņemot vērā to, ka šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesas kancelejā tika iesniegts 2019. gada 31. jūlijā, Tiesa saglabā kompetenci lemt par šo lūgumu, un *Supreme Court of the United Kingdom* ir saistošs spriedums, kas tiks pieņemts šajā tiesvedībā.

V. Lietas dalībnieku apsvērumu kopsavilkums

21. Prasītāji apgalvo, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild noliedzoši, jo ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 netiek aizliegta tāda procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants. Viņi apgalvo, ka fakts, ka saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. pantu un tās I pielikumu valsts pilnvarotais veterinārārsts pieņem lēmumus par gaļas veselības marķējumu, pamatojoties uz viņa vai viņas izglītību un kvalifikāciju, neizslēdz efektīvu tiesas uzraudzību attiecībā uz šo lēmumu pamatotību. Patiesi, nekur šajos tiesību aktos nav liegtas tiesības apstrīdēt šos lēmumus saskaņā ar valsts procedūrām.

22. Prasītāji apgalvo, ka uz otro jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Regulā Nr. 882/2004 ir sniegts pilnvarojums pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta atbalstoši Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktam sniegto lēmumu, saskaņā ar kuru liemeņa gaļa nav piemērota lietošanai pārtikā, un ka, pārbaudot šo lēmumu pēc būtības, apelācijas tiesai būtu pilnībā jāpārskata visi attiecīgie faktu un tiesību jautājumi, kas attiecas uz šo lēmumu, un pēc lietas būtības un pamatojoties uz pierādījumiem, tostarp katras puses pieaicināto ekspertu pierādījumiem, jālemj, vai liemeņa gaļa neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām. Pēc viņu domām, Regula Nr. 854/2004 ir piemērojama Regulas Nr. 882/2004 kontekstā, un Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā kopā ar tās 43. apsvērumu ir noteiktas vispārējas pārsūdzības tiesības, kas piemērojamas šim lēmumam. Viņi apgalvo, ka Regulas Nr. 854/2004 54. pants attiecas tikai uz valsts pilnvarotā veterinārārsta uzdevumiem saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 4. pantu, bet ne 5. pantu, it īpaši tāpēc, ka tas neatbilst Regulas Nr. 882/2004 2. pantā noteiktajai neatbilstības definīcijai un Regulas Nr. 882/2004 54. panta 2. punktā paredzētajiem koriģējošo pasākumu veidiem.

23. Prasītāji apgalvo, ka prasība veikt pārbaudi tiesā nenodrošina šādu pārskatīšanu pēc būtības, un atsaucas uz Hartas 47. pantu un attiecīgo Tiesas judikatūru par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību [13]. Viņuprāt, kautuves operatora tiesības apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pēc būtības saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu ir noteiktas Hartas 17. pantā, lasot to kopā ar 47. pantu. Viņi apgalvo, ka liemeņa kā dzīvnieku izcelsmes blakusprodukta iznīcināšana ir nepamatota iejaukšanās uzņēmēja īpašumtiesībās saskaņā ar Hartas 17. pantu, kas, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk tekstā – "ECT")

[12] OV 2020, L 29, 7. lpp. Saskaņā ar minētā līguma 86. panta 3. punktu lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu tiek uzskatīti par iesniegtiem brīdī, kad Tiesas kanceleja ir reģistrējusi dokumentu par lietas ierosināšanu. Šajā lietā lūgumu Tiesas kanceleja reģistrēja 2019. gada 31. jūlijā.

[13] Prasītāji atsaucas tostarp uz spriedumiem, 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c. (C-199/11, EU:C:2012:684), un 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373).

judikatūru par ECPAK 1. protokola 1. pantu[14], uzliek dalībvalstīm procesuālus pienākumus nodrošināt, ka uzņēmējs var efektīvi apstrīdēt attiecīgo pasākumu. Viņi uzsver, ka, ņemot vērā faktu, ka strīds ir saistīts ar to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā, procedūrai ir jābūt ātrai un pieejamai, kā tas ir 1990. gada likuma 9. pantā, un ka prasība veikt pārbaudi tiesā ir pārmērīgi dārga. Viņi piebilst, ka Apvienotās Karalistes apsvērumos minētajam iespējamajam administratīvajam risinājumam nav nozīmes, jo tas seko pēc strīda pamatlietā un katrā ziņā nav efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis, it īpaši tāpēc, ka tam nav juridiski saistoša spēka un tas neietver sacīkstes principu.

24. Apvienotā Karaliste apgalvo, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild apstiprinoši, jo ar Regulu Nr. 854/2004 ir liegta tāda procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pēc būtības saskaņā ar tās 5. panta 2. punktu. Pēc tās domām, ar Regulas Nr. 854/2004 5. pantā noteikto sistēmu, kas atšķirībā no šīs regulas 4. panta neattiecas uz neatbilstību novēršanu, kā arī tās I pielikumu, lēmums par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā, tiek uzticēts valsts pilnvarotajam veterinārārstam, pamatojoties uz viņa profesionālo pieredzi un iemaņām pieņemt lēmumu, un tiek prasīts, lai šis lēmums būtu galīgs. 1990. gada likuma 9. panta izmantošana ir pretrunā šai regulai, jo šis lēmums nebūtu galīgs un valsts pilnvarotajam veterinārārstam piešķirtās lēmumu pieņemšanas pilnvaras tiktu nodotas miertiesnesim, kuram nav īpašas kvalifikācijas un kurš būtu atkarīgs no ekspertu atzinumiem. Apvienotā Karaliste apgalvo, ka Regulā Nr. 882/2004 nevar būt paredzēta pārsūdzības procedūra, kas nav saderīga ar Regulu Nr. 854/2004, jo šī regula ir *lex specialis*, no kuras Regulā Nr. 882/2004 nevar atkāpties.

25. Apvienotā Karaliste apgalvo, ka uz otro jautājumu ir jāatbild noliedzoši, jo ar Regulu Nr. 882/2004 nav noteiktas tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un neviena pieeja, kas ļautu pārsūdzēt šī lēmuma pamatotību, nav saderīga ar Regulu Nr. 854/2004. Pēc tās domām, Regulas Nr. 882/2004 54. pants neattiecas uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu par veselības marķējuma uzlikšanu, jo tas neietver izpildes pasākumus pret uzņēmējiem, kas atzīti par neatbilstīgiem pārtikas aprites tiesību aktiem, un tās 54. panta 3. punktā tiek tikai prasīts, lai attiecīgajam operatoram būtu sniegta informācija par pārsūdzības tiesībām. Tā apgalvo, ka prasība veikt pārbaudi tiesā kautuves operatoram nodrošina piemērotu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kas ir saderīgs ar Regulu Nr. 854/2004 un pamattiesībām. Tajā paskaidrots, ka šāda prasība ļauj dažām valsts tiesām atzīt par nelikumīgu jebkuru valsts iestādes lēmumu, atcelt šo lēmumu un nolemt, kāda darbība būtu jāveic tā vietā, un, ja valsts pilnvarotais veterinārārsts būtu pieļāvis tiesību kļūdu, pieņēmis neracionālu lēmumu vai ignorējis lietiskos pierādījumus, tiesa varētu atcelt lēmumu un likt to pieņemt atkārtoti.

26. Apvienotā Karaliste apgalvo, ka Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 interpretācija, saskaņā ar kuru valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums atteikt veselības marķējumu nav pārsūdzams pēc būtības, ir saderīga ar kautuves operatora īpašumtiesībām, kas noteiktas Hartas 17. pantā, un tās analogu ECPAK 1. protokola 1. pantā. Tā uzskata, ka šāda iejaukšanās attiecībā uz šīm tiesībām ir samērīga un attaisnojama ar sabiedrības interesēm aizsargāt sabiedrības veselību un, ņemot vērā ECT judikatūru par ECPAK 1. protokola 1. pantu[15], nepieprasa nekādas pārsūdzības tiesības, kas pārsniegtu prasību veikt pārbaudi tiesā.

[14] Prasītāji atsaucas uz spriedumiem, 2010. gada 1. aprīlis, *Denisova* un *Moiseyeva* pret Krieviju (CE:ECHR:2010:0401JUD001690303), un 2018. gada 28. jūnijs, *G.I.E.M.* u.c. pret Itāliju (CE:ECHR:2018:0628JUD000182806).

[15] Apvienotā Karaliste atsaucas tostarp uz spriedumiem, 1986. gada 24. oktobris, *AGOSI* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1986:1024JUD000911880), un 2014. gada 4. marts, *Microintelect OOD* pret Bulgāriju (CE:ECHR:2014:0304JUD003412903).

27. Apvienotā Karaliste piebilst, ka kopš 2018. gada janvāra PSA ir pieņēmusi iespējamo administratīvo risinājumu [16], saskaņā ar kuru gadījumos, kad uzņēmējs nepiekrīt valsts pilnvarotā veterinārārsta sākotnējam konstatējumam, ka gaļa nav derīga lietošanai pārtikā, tas var lūgt cita kompetenta valsts pilnvarotā veterinārārsta atzinumu, un valsts pilnvarotais veterinārārsts var lūgt arī vecāko kolēģu viedokli. Tad valsts pilnvarotais veterinārārsts var ņemt vērā šos atzinumus pirms lēmuma par veselības marķējumu pieņemšanas. Pēc tās domām, šis process pastiprina prasību veikt pārbaudi tiesā, jo tas ļauj uzņēmējam uzstāt, lai valsts pilnvarotais veterinārārsts ņemtu vērā iebildumus pret viņa sākotnējo atzinumu, tādējādi radot iespējamus papildu pamatus, lai pieprasītu pārbaudi tiesā par iespējamu lēmumu par veselības marķējuma atteikumu.

28. Komisija, risinot jautājumus apgrieztā secībā, apgalvo, ka uz otro jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā, lasot to kopā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un ņemot vērā Hartas 47. pantu, tiek prasīts, lai dalībvalstis paredzētu pārsūdzības kārtību attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu atteikt veselības marķējumu, procedūras noteikumus un piemērošanas jomu, kas ir katras dalībvalsts tiesiskās kārtības jautājums saskaņā ar līdzvērtības un efektivitātes principiem. Tā apgalvo – tā kā Regulā Nr. 854/2004 nav īpašu noteikumu, tiek piemēroti Regulas Nr. 882/2004 vispārīgie noteikumi un valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu ietilpst Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkta piemērošanas jomā, jo šis lēmums attiecas uz neatbilstību un valsts pilnvarotais veterinārārsts rīkojas kompetentās iestādes vārdā. Pēc tās domām, ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu, ņemot vērā tās 43. apsvērumu, dalībvalstīm tiek prasīts paredzēt tiesības pārsūdzēt šo lēmumu.

29. Komisija apgalvo, ka šajā lietā dalībvalstīm nav jāparedz pārsūdzības procedūra, kas ietver pilnīgu pārskatīšanu pēc būtības, ņemot vērā Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkta formulējumu un sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, kas paredzēts Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004. Pēc tās domām, ir svarīgi ņemt vērā arī valsts pilnvarotā veterinārārsta lomu šī mērķa nodrošināšanā, viņam pildot savas funkcijas saskaņā ar Regulu Nr. 854/2004, kas ietver virkni ļoti specifisku faktisko konstatējumu attiecībā uz pārbaudēm un veselības marķējumiem.

30. Komisija uzskata, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 nav pretrunā tāda procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants, kas ietver lēmumu pēc lietas būtības attiecībā uz to, vai liemenis neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām. Iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence interpretēt valsts tiesību aktus, ir jānosaka, vai un cik lielā mērā šī procedūra atbilst atbildē uz otro jautājumu izvirzītajām prasībām, it īpaši līdzvērtības un efektivitātes principiem.

VI. Vērtējums

31. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesas norādījumus attiecībā uz to, vai ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 tiek liegta valsts procedūra, kāda ir paredzēta 1990. gada likuma 9. pantā, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ar kuru atteikts veselības marķējums gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā. Šis jautājums attiecas uz Tiesas judikatūru par dalībvalstu procesuālo autonomiju, izraugoties tiesas, kuru jurisdikcijā ir

[16] PSA, "Process for red meat carcases rejected at post mortem inspection – Approach to considering rejection of red meat carcases a post mortem inspection", pieejams tīmekļvietnē https://www.food.gov.uk/business-guidance/process-for-red-meat-carcases-rejected-at-post-mortem-inspection.

izskatīt prasības, kam pamatā ir Savienības tiesību akti, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus. Tas ietver arī tiesības vērsties tiesā, kas ir viens no elementiem tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu.

32. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts kopā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu liek dalībvalstīm paredzēt tiesības pārsūdzēt pēc būtības valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu, ar kuru tiek atteikts veselības marķējums gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, vai arī, lai izpildītu minēto regulu prasības, pietiek ar ierobežotāku minētā lēmuma apstrīdēšanu, pieprasot pārbaudi tiesā. Šis jautājums attiecas uz pārbaudes tiesā apjomu, kā tas ir prasīts Hartas 47. panta pirmajā daļā, un tas ir saistīts arī ar tiesībām vērsties tiesā. Tāpat jāņem vērā attiecīgā Tiesas judikatūra par līdzvērtības un efektivitātes principiem.

33. Norādīšu, ka šajā lietā izvirzītos jautājumus Tiesa vēl nav vērtējusi. Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, vispirms ir jāsniedz daži sākotnēji apsvērumi par saikni starp Hartas 47. pantu un pamatlietu, kā arī Savienības pārtikas nekaitīguma sistēmu un valsts pilnvarotā veterinārārsta lomu šajā kontekstā (A sadaļa). Loģisku un juridisku iemeslu dēļ es izskatīšu otro (B sadaļa) un pirmo (C sadaļa) jautājumu apgrieztā secībā, jo Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 ietvertā tiesiskā regulējuma interpretācija otrā jautājuma nolūkā ir saistīta ar pirmo jautājumu.

34. Pamatojoties uz šo analīzi, attiecībā uz pirmo jautājumu esmu nonācis pie secinājuma, kas vēl ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, ka ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, lasot tās kopā ar efektivitātes principu un Hartas 47. pantu, tiek liegta tāda valsts procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants. Attiecībā uz otro jautājumu esmu secinājis, ka ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu dalībvalstīm tiek prasīts paredzēt tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un ka šiem noteikumiem, ņemot vērā Hartas 47. pantu, nav pretrunā tāda valsts tiesību aktos paredzēta prasība kā, piemēram, prasība veikt pārbaudi tiesā, saskaņā ar kuru valsts tiesai, kas veic šāda lēmuma pārbaudi, nav atļauts pārskatīt lēmumu pēc būtības.

A. Ievada apsvērumi

1. Hartas 47. pants un pamatlieta

35. Jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Eiropas Savienība ir savienība, kas balstīta uz likuma varu, kuras ietvaros fiziskas personas ir tiesīgas tiesās apstrīdēt jebkura lēmuma vai valsts pasākuma likumību saistībā ar Savienības pasākumu piemērošanu attiecībā uz tām[17]. Saskaņā ar LES 4. panta 3. punktā noteikto lojālas sadarbības principu dalībvalstu tiesām ir jānodrošina, lai personas tiesības tiktu aizsargātas tiesā saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, turklāt ar LES 19. panta 1. punktā tiek prasīts, lai dalībvalstis nodrošinātu tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības. Šī prasība attiecībā uz dalībvalstīm atbilst Hartas 47. pantā paredzētajām tiesībām uz tiesību efektīvu aizsardzību, un tas atkārtoti apstiprina efektīvas tiesību aizsardzības tiesā

[17] Skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, 31. punkts).

principu [18]. Saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā [19].

36. Kā izriet no Hartas 51. panta 1. punkta, tās normas attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, kad tās īsteno Savienības tiesību aktus [20]. Hartā garantētās pamattiesības piemērojamas visās Savienības likumdošanai pakļautajās situācijās, un tāpēc tās jāievēro tostarp gadījumos, ja valsts tiesību akti ietilpst Savienības tiesību aktu piemērošanas jomā [21].

37. Turklāt, kā norādījusi Tiesa [22], tiesības uz tiesību efektīvu aizsardzību var tikt izmantotas, atsaucoties vienīgi uz Hartas 47. pantu, bez vajadzības saturu konkretizēt, izmantojot citus Savienības likumu noteikumus vai dalībvalstu iekšējās tiesību normas. Šo tiesību atzīšana izskatāmajā lietā paredz, ka persona, kas uz tām atsaucas, balstās uz Savienības tiesībās garantētajām tiesībām vai brīvībām. Šajā ziņā fizisko un juridisko personu aizsardzību pret valsts iestāžu patvarīgu vai nesamērīgu iejaukšanos personu privāto darbību sfērā nosaka Savienības tiesību pamatprincips, uz ko šādas personas var atsaukties kā uz tiesībām, kas tiek garantētas Savienības tiesības Hartas 47. panta izpratnē, lai apstrīdētu tiesā darbību, kas nelabvēlīgi ietekmē šo personu.

38. Pamatlietā kautuves operators vēlas apstrīdēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu atteikt veselības marķējumu gaļai, kas saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā. Nav strīda par faktu, ka valsts pilnvarotais veterinārārsts ir pieņēmis šo lēmumu attiecīgās kompetentās iestādes, šajā gadījumā PSA, vārdā, pamatojoties uz Savienības tiesību aktu noteikumiem. Man šķiet, ir skaidrs, ka šādā situācijā ir piemērojama Harta. Turklāt persona, ko šis lēmums nelabvēlīgi ietekmē, piemēram, kautuves operators, kuram piederoša gaļa nav saņēmusi veselības marķējumu, jo tā tika uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, ir tiesīga atsaukties uz Hartas 47. pantu tiesā, piemērojot Regulu Nr. 854/2004.

2. Savienības pārtikas nekaitīguma sistēma

39. Kā minēts manās ievada piezīmēs, Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 ir galvenie juridiskie instrumenti attiecībā uz oficiālo kontroli Savienības pārtikas nekaitīguma sistēmā, kas ietver dažus vispārīgus noteikumus, kuri attiecas uz visiem pārtikas produktiem kopā ar īpašajiem noteikumiem par pārtikas higiēnu [23].

40. Regulā Nr. 178/2002 ir noteikti pamatprincipi attiecībā uz tiesību aktiem pārtikas un dzīvnieku barības jomā un it īpaši attiecībā uz pārtikas nekaitīgumu dalībvalstīs un Savienības līmenī [24], garantējot cilvēku veselības un patērētāju interešu augsta līmeņa aizsardzību attiecībā uz pārtikas produktiem [25]. Pārtikas nekaitīguma prasības ir izklāstītas Regulas Nr. 178/2002 14. pantā,

[18] Skat. spriedumu, 2020. gada 29. janvāris, *GAEC Jeanningros* (C-785/18, EU:C:2020:46, 32. un 33. punkts).

[19] Skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *Bank Refah Kargaran*/Padome (C-134/19 P, EU:C:2020:793, 36. punkts).

[20] Skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, Komisija/Ungārija (Augstākā izglītība) (C-66/18, EU:C:2020:792, 212. punkts).

[21] Skat. spriedumu, 2020. gada 24. septembris, NK (Vadības personāla profesionālās pensijas) (C-223/19, EU:C:2020:753, 78. punkts).

[22] Skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *État luxembourgeois* (Tiesību aizsardzība tiesā pret informācijas pieprasījumiem nodokļu likumdošanā) (C-245/19 un C-246/19, EU:C:2020:795, 54.–59. punkts).

[23] Vispārīgu diskusiju skat. van der Meulen, B.M., "The Structure of European Food Law", *Laws*, 2. sēj., 2013, 69.–98. lpp.

[24] Skat. Regulu Nr. 178/2002, 1. panta 2. punkts, 3.–5. un 10.–12. apsvērums. Skat. arī Komisijas dienestu darba dokumentu: Pārtikas aprites regulas (Regula Nr. 178/2002) *REFIT* novērtējums (SWD(2018) 38, galīgā redakcija, 1. daļa), 2018. gada 15. janvāris, it īpaši 1.2. un 2. punkts.

[25] Skat. Regulu Nr. 178/2002, 1. panta 1. punkts, 5. panta 1. punkts, 6. panta 1. punkts, 7. panta 1. punkts, 8. pants un 2. un 8. apsvērums.

ar kuru tostarp ir aizliegts laist tirgū pārtiku, kas nav nekaitīga, ieskaitot pārtiku, kas nav derīga lietošanai pārtikā [26]. Turklāt saskaņā ar šīs regulas 17. pantu galvenā atbildība par pārtikas nekaitīguma nodrošināšanu gulstas uz pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem [27]. Dalībvalstīm jāuzrauga un jāpārbauda, ka šie uzņēmēji izpilda Savienības tiesību aktu prasībām par pārtikas un barības nekaitīgumu, un šim nolūkam jāizmanto oficiālās kontroles sistēma [28].

41. Regulā Nr. 882/2004 ir noteikti visu veidu pārtikas un dzīvnieku barības oficiālās kontroles vispārīgie noteikumi [29]. Šīs regulas mērķis ir skaidri pausts tās 1. pantā, kas tostarp ir, veicot oficiālo kontroli, novērst, likvidēt vai līdz pieņemamam līmenim samazināt risku, kam pakļauti cilvēki un dzīvnieki [30]. Šajā nolūkā saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 2. panta 1. punktu un 3. pantu, ņemot vērā tās 4. un 6. apsvērumu, dalībvalstu pienākums ir veikt oficiālu kontroli, lai pārliecinātos, ka uzņēmēji ievēro dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktus visos ražošanas, pārstrādes un izplatīšanas posmos [31]. Kā Tiesa ir atzinusi, prasība oficiālajai kontrolei būt efektīvai, kā atkārtoti minēts Regulas Nr. 882/2004 noteikumos, ir Savienības likumdevēja galvenais uzdevums, kas galvenokārt ir atkarīgs no valsts pilnvaroto veterinārārstu un veterinārārsta palīgu veiktā pārbaudes uzdevuma kvalitātes [32].

42. Papildus Regulai Nr. 882/2004 oficiālās kontroles noteikumi ir atrodami Regulā Nr. 854/2004, kas ir daļa no "Savienības pārtikas higiēnas tiesību aktu paketes", kurā ietilpst arī Regulas Nr. 852/2004 un Nr. 853/2004, ar mērķi konsolidēt, vienkāršot un atjaunināt Savienības tiesību aktus par pārtikas higiēnas prasībām [33]. Regula Nr. 852/2004 attiecas uz vispārīgiem pārtikas produktu higiēnas noteikumiem [34], savukārt Regulā Nr. 853/2004 ir paredzēti īpaši noteikumi par dzīvnieku izcelsmes pārtikas higiēnu [35], kuru galvenais mērķis ir nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni attiecībā uz pārtikas nekaitīgumu [36]. Regulas Nr. 853/2004 5. pantam šeit ir īpaša nozīme, jo tas principā aizliedz uzņēmējiem laist tirgū dzīvnieku izcelsmes produktu, piemēram, gaļu, ja vien uz tā nav veselības marķējuma, kas ir uzlikts saskaņā ar Regulu Nr. 854/2004 [37]. Šajā regulā ir paredzēti īpaši noteikumi par gaļas un citu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālo kontroli [38]. Kā norādīts Regulas Nr. 854/2004 4. apsvērumā, viens no tās galvenajiem mērķiem ir nodrošināt sabiedrības veselības aizsardzību, un saskaņā ar tās 8. un 9. apsvērumu ir nepieciešama oficiāla gaļas kontrole, lai pārliecinātos, ka uzņēmēji ievēro higiēnas noteikumus, un, ņemot vērā valsts pilnvaroto veterinārārstu īpašās zināšanas, viņiem tiek uzdots veikt pārbaudes un citus uzdevumus kautuvēs [39].

[26] Skat. Regulu Nr. 178/2002, 14. panta 1. un 2. punkts. Skat. arī spriedumu, 2013. gada 11. aprīlis, *Berger* (C-636/11, EU:C:2013:227, 34. punkts).

[27] Skat. Regulu Nr. 178/2002, 17. panta 1. punkts un 30. apsvērums.

[28] Skat. Regulu Nr. 178/2002, 17. panta 2. punkts.

[29] Skat. Regulu Nr. 882/2004, 1. panta 1. punkts un 6., 7. un 45. apsvērums. Termina "oficiālā kontrole" definīciju skat. regulas 2. panta 1. punktā. Skat. arī Komisijas ziņojumu par vispārējām oficiālās kontroles darbībām dalībvalstīs attiecībā uz pārtikas nekaitīgumu, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību, kā arī augu veselību (COM(2012) 122 *final*), 2012. gada 23. marts.

[30] Skat. spriedumu, 2016. gada 17. marts, *Kødbranchens Fællesråd* (C-112/15, EU:C:2016:185, 37. punkts).

[31] Skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, *Pollo del Campo* u.c. (C-199/18, C-200/18 un C-343/18, EU:C:2019:718, 33. punkts).

[32] Skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, *Exportslachterij J. Gosschalk* u.c. (C-477/18 un C-478/18, EU:C:2019:1126, 57. un 60. punkts).

[33] Skat. Komisijas ziņojumu par pieredzi, kas gūta, piemērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Higiēnas regulas (EK) Nr. 852/2004, (EK) Nr. 853/2004 un (EK) Nr. 854/2004 (COM(2009) 403, galīgā redakcija), 2009. gada 28. jūlijs, it īpaši 2. punkts.

[34] Skat. Regulu Nr. 852/2004, 1. panta 1. punkts un 8. apsvērums.

[35] Skat. Regulu Nr. 853/2004, 1. panta 1. punkts un 2. apsvērums.

[36] Skat. Regulu Nr. 852/2004, 7. apsvērums, un Regulu Nr. 853/2004, 9. un 10. apsvērums. Skat. arī spriedumus, 2019. gada 2. maijs, *T. Boer & Zonen* (C-98/18, EU:C:2019:355, 44. punkts), un 2019. gada 12. septembris, A u.c. (C-347/17, EU:C:2019:720, 43. punkts).

[37] Vai, attiecīgos gadījumos, identifikācijas zīme. Skat. Regulu Nr. 853/2004, 5. panta 1. punkts un 15. apsvērums. "Dzīvnieku izcelsmes produktu" definīcija un ar gaļu saistītie termini ir atrodami minētās regulas I pielikuma 1. un 8. punktā.

[38] Skat. Regulas Nr. 854/2004 1. panta 1. punktu un 2. apsvērumu.

[39] Skat. spriedumu, 2014. gada 5. novembris, *Cypra* (C-402/13, EU:C:2014:2333, 17. punkts).

43. Runājot par izmaiņām Savienības tiesību aktos, kas veiktas pēc notikumiem pamatlietā, bet kas attiecas uz šo lietu, Regulā (ES) 2017/625[40] Savienības noteikumi par oficiālo kontroli ir integrēti vienā tiesiskajā regulējumā[41], tādējādi tostarp aizstājot Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004. Turklāt Komisijas Īstenošanas regulā (ES) 2019/627[42] ir ietverti noteikumi, kuri ir līdzīgi Regulai Nr. 854/2004, kas tiek aplūkota šajā lietā.

3. Valsts pilnvarotā veterinārārsta loma

44. Jāuzsver arī jau iepriekš minētais, ka valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir galvenā loma gaļas oficiālās kontroles sistēmā[43], kā sīki izklāstīts Regulā Nr. 854/2004 un tās pielikumos. Valsts pilnvarotais veterinārārsts Regulā Nr. 854/2004 ir definēts kā veterinārārsts, kurš saskaņā ar šo regulu ir tiesīgs darboties šādā amatā un kuru iecēlusi kompetentā iestāde[44]. Regulas Nr. 854/2004 I pielikuma III sadaļas IV nodaļā ir noteikta valsts pilnvarotā veterinārārsta profesionālā kvalifikācija attiecībā uz specializētajām zināšanām un apmācību, kas šajā ziņā jāievēro. Pamatojoties uz statusu un profesionālo pieredzi, valsts pilnvaroto veterinārārstu var uzskatīt par personu, kas ir vislabāk kvalificēta veikt pārbaudes dalībvalstīs un tāpēc piedāvā atbilstīgas garantijas attiecībā uz kompetenci un gaļas veselīguma prasību vienveidību[45].

45. Šajā sakarā Regulas Nr. 854/2004 4. un 5. pantā kopā ar tās I pielikuma I sadaļu ir noteikti uzdevumi, kuri parasti attiecas uz revīziju, pirmskaušanas un pēckaušanas pārbaudēm un veselības marķējumu, ko veic valsts pilnvarotais veterinārārsts, kuram var palīdzēt citi, piemēram, veterinārārsta palīgi, kas arī ir īpaši apmācīti[46]. Šīs regulas 5. panta 2. punktā ir noteikts, ka valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir jānodrošina, ka veselības marķējumu gaļai uzliek tikai tad, "ja oficiālās kontrolēs nav atklāti nekādi trūkumi, kas padarītu gaļu nederīgu pārtikai"[47]. Papildus tam Regulas Nr. 854/2004 I pielikuma II sadaļas V nodaļā ir izklāstīti lēmumi attiecībā uz gaļu, kurus valsts pilnvarotais veterinārārsts pieņem pēc oficiālās kontroles un kas ietver sarakstu ar divdesmit vienu pamatu, balstoties uz kuriem gaļa jāatzīst par nederīgu lietošanai pārtikā, ieskaitot gadījumus, kad – kā tas ir šajā lietā – gaļa ir iegūta no dzīvniekiem, kurus skārusi vispārēja slimība,

[40] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2017. gada 15. marts) par oficiālajām kontrolēm un citām oficiālajām darbībām, kuras veic, lai nodrošinātu, ka tiek piemēroti pārtikas un barības aprites tiesību akti, noteikumi par dzīvnieku veselību un labturību, augu veselību un augu aizsardzības līdzekļiem, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 999/2001, (EK) Nr. 396/2005, (EK) Nr. 1069/2009, (EK) Nr. 1107/2009, (ES) Nr. 1151/2012, (ES) Nr. 652/2014, (ES) 2016/429 un (ES) 2016/2031, Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2005 un (EK) Nr. 1099/2009 un Padomes Direktīvas 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK un 2008/120/EK un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 854/2004 un (EK) Nr. 882/2004, Padomes Direktīvas 89/608/EEK, 89/662/EEK, 90/425/EEK, 91/496/EEK, 96/23/EK, 96/93/EK un 97/78/EK un Padomes Lēmumu 92/438/EEK (Oficiālo kontroļu regula) (OV 2017, L 95, 1. lpp.).

[41] Skat. Regulu 2017/625, 1. pants un 19., 20., 43. un 92. apsvērums. Saskaņā ar regulas 167. pantu to piemēro no 2019. gada 14. decembra, ievērojot dažus izņēmumus.

[42] Komisijas Īstenošanas regula (2019. gada 15. marts), ar ko nosaka vienotu praktisku kārtību lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālo kontroļu veikšanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/625 un attiecībā uz oficiālajām kontrolēm groza Komisijas Regulu (EK) Nr. 2074/2005 (OV 2019, L 131, 51. lpp.). Saskaņā ar regulas 75. pantu to piemēro no 2019. gada 14. decembra.

[43] Skat. Komisijas Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu (COM(2002) 377, galīgā redakcija), 2002. gada 11. jūlijs (turpmāk tekstā – "Priekšlikums"), Paskaidrojuma raksta 5. un 8. punkts. Skat. arī šo secinājumu 41. un 42. punktu.

[44] Skat. Regulu Nr. 854/2004, 2. panta 1. punkta f) apakšpunkts. "Kompetentās iestādes" definīciju skat. regulas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā, Regulas Nr. 882/2004 2. panta 4. punktā.

[45] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 1997. gada 15. aprīlis, *Bakers of Nailsea* (C-27/95, EU:C:1997:188, 35. un 36. punkts).

[46] Skat. Regulu Nr. 854/2004, 5. panta 4.–7. punkts, I pielikuma III sadaļa. Skat. arī spriedumus, 2014. gada 5. novembris, *Cypra* (C-402/13, EU:C:2014:2333, 19. punkts), un 2016. gada 17. marts, *Kødbranchens Fællesråd* (C-112/15, EU:C:2016:185, 29. punkts).

[47] Skat. arī Regulu Nr. 854/2004, I pielikuma I sadaļas III nodaļas 2. punkta a) apakšpunkts.

piemēram, piēmija, vai ja, pēc valsts pilnvarotā veterinārārsta domām, pēc visas attiecīgās informācijas pārbaudes gaļa var radīt risku sabiedrības vai dzīvnieku veselībai vai jebkura cita iemesla tā dēļ nav piemērota lietošanai pārtikā [48].

46. Līdz ar to no Regulas Nr. 854/2004 noteikumiem izriet, ka Savienības likumdevējs ir uzdevis valsts pilnvarotajam veterinārārstam nodrošināt, lai tirgū laista gaļa būtu piemērota lietošanai pārtikā, tādējādi īstenojot sabiedrības veselības aizsardzības mērķi, kas paredzēts šajā regulā [49], tāpat kā Savienības pārtikas nekaitīguma sistēmā kopumā [50]. Turklāt saskaņā ar Regulu Nr. 854/2004 [51] valsts pilnvarotajam veterinārārstam ir rīcības brīvība, pamatojoties uz savu īpašo kompetenci, pieņemot lēmumus par to, vai gaļa ir derīga lietošanai pārtikā. Šajā kontekstā ir jāizskata šīs lietas izvirzītie jautājumi.

B. Par otro jautājumu

47. Kā minēts šo secinājumu 32. punktā, otrais Tiesai izdotais jautājums ir par to, vai ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu kopā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu tiek prasīts, lai dalībvalstis paredzētu tiesības pārsūdzēt tiesā tādu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību, ar kuru ir atteikts piemērot veselības marķējumu gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā. Tādēļ vispirms pārbaudīšu, vai Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts ir piemērojams valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumam saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu (1. iedaļa). Tad aplūkošu šī lēmuma pārbaudes tiesā apjomu (2. iedaļa).

1. Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkta piemērojamība

48. Saskaņā ar Apvienotās Karalistes izvirzītajiem argumentiem Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts nav piemērojams valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumam saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, un šis noteikums arī neuzliek dalībvalstīm par pienākumu paredzēt tiesības pārsūdzēt kompetento iestāžu lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 54. pantu, bet tikai uzliek par pienākumu šīm iestādēm sniegt informāciju par šādām tiesībām, ciktāl tādas pastāv. Prasītājiem un Komisijai ir atšķirīgs viedoklis.

49. Sākumā jānorāda, ka es piekrītu prasītājiem un Komisijai, ka ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu tiek piešķirtas tiesības pārsūdzēt valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu. Iemesli šāda mana secinājuma izdarīšanai ir izklāstīti turpinājumā.

50. Jānorāda, ka Regulā Nr. 854/2004 nav noteikumu par pārsūdzības tiesībām attiecībā uz valsts pilnvaroto veterinārārstu lēmumiem. No šīs regulas 1. panta 1.a punkta izriet, ka tā tiek piemērota papildus Regulai Nr. 882/2004, un saskaņā ar Regulas Nr. 882/2004 1. panta 3. punktu šī regula neietekmē īpašus Savienības noteikumus par oficiālām kontrolēm. Līdz ar to, tā kā Regulā Nr. 854/2004 nav īpašu noteikumu attiecībā uz tiesībām pārsūdzēt valsts pilnvaroto veterinārārstu lēmumus, ir jāatsaucas uz Regulas Nr. 882/2004 vispārīgajiem noteikumiem.

[48] Skat. Regulu Nr. 854/2004, I pielikuma II sadaļas V nodaļas 1. punkta f) un u) apakšpunkts.

[49] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 1997. gada 15. aprīlis, *Daut* (C-105/95, EU:C:1997:189, 20. punkts).

[50] Skat. šo secinājumu 25. zemsvītras piezīmi; skat. arī, piemēram, Regulu Nr. 852/2004, 1. apsvērums; spriedumu, 2014. gada 13. novembris, *Reindl* (C-443/13, EU:C:2014:2370, 28. punkts).

[51] Pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 12. septembris, A u.c. (C-347/17, EU:C:2019:720, 65.–69. punkts), un ģenerāladvokāta M. Bobeka [*M. Bobek*] secinājumus lietā A u.c.(EU:C:2018:974, 82. un 83. punkts un 25. zemsvītras piezīme).

51. Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts attiecas uz darbību, kas kompetentajai iestādei ir jāveic saskaņā ar tās 54. panta 1. punktu, lai novērstu situāciju neatbilstības gadījumā. Saskaņā ar šo noteikumu kompetentā iestāde attiecīgajam uzņēmējam izsniedz rakstisku paziņojumu par tās lēmumu par veicamo darbību, kā arī norāda šā lēmuma iemeslus un sniedz "informāciju par šādu lēmumu pārsūdzības tiesībām un par piemērojamo procedūru un termiņiem".

52. Manuprāt, valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu atteikt veselības marķējumu gaļai, kas saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, var raksturot kā situāciju, kas saistīta ar neatbilstību Regulas Nr. 882/2004 54. panta izpratnē.

53. Šajā ziņā ir jāuzsver, ka termins "neatbilstība" Regulas Nr. 882/2004 2. panta 10. punktā ir plaši definēts kā "neatbilstība dzīvnieku barības un pārtikas aprites tiesību aktiem un dzīvnieku veselības un labturības aizsardzības noteikumiem". Turklāt minētās regulas 54. panta 2. punkta b) apakšpunktā it īpaši ir minēti pasākumi, kas ierobežo vai aizliedz pārtikas produktu laišanu tirgū, un arī šim noteikumam ir plaša piemērošanas joma, jo tā h) apakšpunkts attiecas uz "visiem pārējiem pasākumiem, kurus kompetentā iestāde uzskata par piemērotiem". Saskaņā ar Regulas Nr. 178/2002 14. pantu (skat. šo secinājumu 40. punktu) pārtiku nevar laist tirgū, ja to uzskata par nederīgu lietošanai pārtikā. No Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punkta izriet, ka ar valsts pilnvarotā veterinārārsta atteikumu uzlikt veselības marķējumu gaļa tieši tiek atzīta par nederīgu lietošanai pārtikā un tiek novērsta tās laišana tirgū. Kā norādīja Komisija, nav arī strīda par to, ka valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums par veselības marķējumu šajā lietā ir pieņemts kompetentās iestādes, proti, PSA, vārdā.

54. Pretēji tam, ko apgalvo Apvienotā Karaliste, man šķiet, ka šī ir situācija, kas ir jānovērš ar izpildes pasākumiem. Šeit runa ir par tādas gaļas izņemšanu, kas apdraud sabiedrības veselību, nolemjot tai neuzlikt veselības marķējumu. Kā norāda prasītāji, attiecībā uz kompetento iestāžu pieņemtajiem lēmumiem, uz kuriem attiecas Regulas Nr. 882/2004 54. pants, nav atšķirības starp Regulas Nr. 854/2004 4. un 5. pantu, it īpaši tāpēc, ka tas būtu pretrunā plašajam neatbilstības jēdzienam Regulas Nr. 882/2004 2. pantā un tās 54. panta 2. punktā paredzētajiem pasākumiem. Regulas Nr. 854/2004 4. panta 3. punktā arī noteikts, ka oficiālā kontrole šīs regulas 4. panta 1. punkta izpratnē ietver tās 5. pantā paredzēto kontroli.

55. Atzīstu, ka Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā ir atsauce uz prasību kompetentajai iestādei sniegt informāciju par pārsūdzības tiesībām. Tomēr šīs regulas 43. apsvērumā ir noteikts: "Uzņēmējiem jābūt tiesīgiem pārsūdzēt lēmumus, kurus kompetentā iestāde pieņēmusi oficiālās kontroles rezultātā, un tikt informētiem par šādām tiesībām."[52] Tādēļ, pamatojoties uz Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkta interpretāciju, ņemot vērā tās 43. apsvērumu, ir jāuzskata, ka šis noteikums liek dalībvalstīm paredzēt tiesības pārsūdzēt lēmumus, ko pieņēmusi kompetentā iestāde, tostarp valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu.

56. Šī analīze, šķiet, atbilst Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 izcelsmei. It īpaši jānorāda, ka, lai gan Komisijas priekšlikumā Regulai Nr. 854/2004 nebija noteikumu par pārsūdzības tiesībām[53], Eiropas Parlaments pirmajā lasījumā ierosināja iekļaut noteikumu, norādot, ka "dalībvalstis nodrošina, ka pārtikas apritē iesaistītajiem tirgus dalībniekiem ir pieejamas

[52] Jānorāda, kā minēts lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu, ka vācu valodas versijā 43. apsvērums ("Unternehmer sollten [..] Rechtsmittel einlegen können") un it īpaši Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts ("sein Widerspruchsrecht"), šķiet, atšķiras no lielākās daļas citu valodu versiju, kurās formulējums ir līdzīgs šo noteikumu angļu valodas redakcijai; skat., piemēram, Regulas Nr. 882/2004 franču valodas versijā 43. apsvērumu ("Les exploitants devraient avoir un droit de recours") un 54. panta 3. punktu ("des informations sur ses droits de recours contre de telles décisions, ainsi que sur la procédure et les délais piemērojamie").

[53] Skat. šo secinājumu 43. zemsvītras piezīmē minēto priekšlikumu.

atbilstīgas pārsūdzības procedūras. Pārsūdzības iesniegšana nevar izraisīt kavēšanos vai atlikšanu šajā regulā noteikto pasākumu īstenošanā"[54]. Pamatojums bija šāds: "Ražotājiem jābūt iespējai pārsūdzēt jebkuru lēmumu, ko viņi uzskata par nepamatotu."[55] Tāpat Padome ierosinātajam tekstam pievienoja noteikumu, kas faktiski bija identisks Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktam[56]. Atbildot uz to, Komisija uzskatīja, ka pārsūdzības tiesības būtu jāņem vērā ierosinātajā regulā par oficiālo barības un pārtikas kontroli[57], kas rezultējās Regulā Nr. 882/2004. Tādējādi ierosinātie noteikumi par pārsūdzības tiesībām neparādījās pieņemtās Regulas Nr. 854/2004 galīgajā redakcijā.

57. Līdz ar to no vienošanās var secināt, ka tiek izslēgti ierosinātie noteikumi par pārsūdzības tiesībām Regulā Nr. 854/2004 par labu tiem, kas ietverti Regulā Nr. 882/2004, proti, ka Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu piemērotu kompetentās iestādes lēmumiem saistībā ar Regulu Nr. 854/2004. No Parlamenta priekšlikuma arī izriet, ka šāds noteikums neattiecās tikai uz tiesībām saņemt informāciju, bet bija paredzēts, lai nodrošinātu, ka uzņēmējiem ir tiesības pārsūdzēt kompetentās iestādes lēmumus, kas viņus nelabvēlīgi ietekmē.

58. Jāpiebilst, ka šī analīze, šķiet, atbilst Regulai 2017/625 un Īstenošanas regulai 2019/627, kas aizstāj Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 (skat. šo secinājumu 43. punktu). Papildus noteikumiem, kas atbilst Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktam[58], kā arī Regulas Nr. 882/2004[59] 54. panta 3. punktam un 43. apsvērumam, Regulā 2017/625 ir iekļauts īpašs noteikums, 7. pants ar nosaukumu "Tiesības apstrīdēt", kurā teikts, ka tajā minēto kompetento iestāžu pieņemtus lēmumus par fiziskām vai juridiskām personām šādām personām ir tiesības apstrīdēt saskaņā ar valsts tiesību aktiem un ka šādas tiesības neietekmē šo iestāžu pienākumu nekavējoties rīkoties saskaņā ar šo regulu. Īstenošanas regulas 2019/627 45. pantā arī skaidri norādīts, ka "pasākumi gadījumos, kur ir *neatbilstība* prasībām attiecībā uz svaigu gaļu" apzīmē pasākumus, kas saistīti ar dažādiem iemesliem, kādēļ oficiālais veterinārārsts svaigu gaļu atzīst par nederīgu lietošanai pārtikā, piemēram, ja gaļu iegūst no dzīvniekiem, kuri slimo ar piēmiju[60].

59. Tāpēc uzskatu, ka Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts ir piemērojams valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumam saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu. Katrā ziņā, ja Tiesa konstatētu, ka Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punkts nav piemērojams šādam lēmumam, tas nekādā gadījumā neliktu apšaubīt kautuves operatora tiesības pārsūdzēt šo lēmumu, šajos apstākļos pamatojoties uz Hartas 47. pantu (skat. šo secinājumu 38. punktu).

2. Pārbaudes tiesā apjoms

60. Prasītājiem un Apvienotajai Karalistei, kā izriet no viņu apsvērumiem, ir domstarpības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pārbaudes tiesā apjomu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu. Būtībā prasītāji apgalvo, ka, lai tiktu ievērotas viņu tiesības uz

[54] Skat. Eiropas Parlamenta nostāju, kas pieņemta Priekšlikuma pirmajā lasījumā, 2003. gada 5. jūnijs, I pielikuma 1. nodaļas II.A iedaļa, 5. punkta projekts.

[55] Skat. Eiropas Parlamenta ziņojumu par Priekšlikumu, A5-0156/2003, 2003. gada 7. maijs, ierosinātais 70. grozījums.

[56] Skat., piemēram, Dokumentu 11104/03 ADD 3, 2003. gada 11. jūlijs, 15. lpp.; Kopējo nostāju (EK) Nr. 3/2004 par Priekšlikumu, 2003. gada 27. oktobris (OV 2004, C 48 E, 82. lpp.), 9. panta 3. punkta projektu un Padomes pamatojuma paziņojumu, III.B daļa.

[57] Šajā nozīmē skat. Komisijas grozīto Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālās kontroles organizēšanu (COM(2003) 577, galīgā redakcija), 2003. gada 21. oktobris, Paskaidrojuma raksts, 11. punkts.

[58] Skat. Regulu 2017/625, 18. panta 4. punkts; skat. arī tās 3. panta 51. punktu un 18. panta 5. punktu; Īstenošanas regulu 2019/627, 1. panta d) punkts, 48. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 17. apsvērums.

[59] Skat. Regulu 2017/625, 138. panta 3. punkts un 30. apsvērums.

[60] Skat. Īstenošanas regulu 2019/627, 45. panta f) punkts. Mans izcēlums.

efektīvu tiesību aizsardzību, šādai pārbaudei ir jāattiecas uz šo lēmumu pēc būtības, kā paredzēts 1990. gada likuma 9. pantā, turpretī Apvienotā Karaliste apgalvo, ka šāda pārbaudes forma nav atļauta ar Regulu Nr. 854/2004 un prasība veikt pārbaudi tiesā ir pietiekama. Komisija no savas puses būtībā apgalvo, ka pārbaude tiesā pēc būtības netiek pieprasīta ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu, lasot to kopā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un ņemot vērā Hartas 47. pantu, un ka tas ir dalībvalstu jautājums, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus.

61. Līdz ar to jāsecina, ka Tiesā jautājums nav par to, vai kautuves operatoram šajos apstākļos nav nekādu pārsūdzības tiesību, bet gan par to, cik efektīvs ir tiesiskās aizsardzības līdzeklis, kas šim uzņēmējam ir pieejams saskaņā ar valsts tiesību aktiem, lai apstrīdētu valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu valsts tiesā, proti, vai, lai nodrošinātu atbilstību Savienības tiesību aktu prasībām, šim tiesiskās aizsardzības līdzeklim ir jāparedz šī lēmuma pārbaude tiesā pēc būtības.

62. Esmu secinājis, ka valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, ar kuru atsaka veselības marķējumu gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, ierobežotāka pārbaude valsts tiesā, piemēram, tāda, kas saistīta ar prasību veikt pārbaudi tiesā, ir saderīga ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu, lasot kopā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un ņemot vērā Hartas 47. pantu, un ka šī lēmuma pārbaude tiesā pēc būtības nav nepieciešama. Mana secinājuma pamatā ir turpmāk izklāstītie iemesli.

63. Kā redzams šo secinājumu 9. punktā, Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā nav noteikumu par tajā minēto pārsūdzības tiesību izmantošanu.

64. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, ja nav Savienības noteikumu, katras dalībvalsts tiesību sistēmai saskaņā ar procesuālās autonomijas principu ir jāieceļ valstu tiesas, kurām ir jurisdikcija, un jānosaka sīki izstrādāti procesuālie noteikumi, kas reglamentē darbības, lai aizsargātu fiziskas personas tiesības, kuras izriet no Savienības tiesību aktiem. Tomēr šie noteikumi nedrīkst būt mazāk labvēlīgi nekā noteikumi, kas reglamentē līdzīgas iekšzemes situācijas (līdzvērtības princips), un tie nedrīkst padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu Savienības tiesību aktos piešķirto tiesību izmantošanu (efektivitātes princips)[61]. Turklāt, kā Tiesa ir atzinusi, neraugoties uz to, ka nav Savienības noteikumu par procedūrām prasību celšanai valstu tiesās, un lai noteiktu stingrību saskaņā ar Savienības pasākumu pieņemto valsts lēmumu pārskatīšanu tiesā, ir jāņem vērā pasākuma mērķi un jānodrošina, ka netiek mazināta tā efektivitāte[62].

65. Šajā nozīmē Tiesa ir izskatījusi jautājumus par valsts tiesu administratīvo lēmumu pārbaudes tiesā apjomu saistībā ar savu judikatūru par līdzvērtības un efektivitātes principiem. Piemēram, 2015. gada 6. oktobra spriedums *East Sussex County Council*[63] attiecās uz Apvienotās Karalistes tiesas lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu par to, vai pretrunā Savienības direktīvai par tiesībām piekļūt vides informācijai ir tas, ka maksa par šīs informācijas sniegšanu bija pakļauta ierobežotai administratīvai pārskatīšanai un pārbaudei tiesā, kā paredzēts Apvienotās Karalistes tiesību aktos.

[61] Skat. spriedumus, 2020. gada 9. jūlijs, *Vueling Airlines* (C-86/19, EU:C:2020:538, 39. punkts), un 2020. gada 6. oktobris, *La Quadrature du Net* u.c. (C-511/18, C-512/18 un C-520/18, EU:C:2020:791, 223. punkts).

[62] Skat. spriedumu, 2019. gada 26. jūnijs, *Craeynest* u.c. (C-723/17, EU:C:2019:533, 46. punkts).

[63] C-71/14, EU:C:2015:656, 17.–26. un 46. punkts.

66. Savā spriedumā [64] Tiesa uz šo jautājumu atbildēja noliedzoši. It īpaši tā norādīja, ka Savienības direktīvā nav norādīts nepieciešamās administratīvās pārskatīšanas un pārbaudes tiesā apjoms un līdz ar to tas ir jānosaka valsts tiesību aktos, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus [65]. Attiecībā uz efektivitātes principu Tiesa arī norādīja, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem pārbaude aprobežojās ar jautājumu par to, vai valsts iestādes pieņemtais lēmums bija neracionāls, nelikumīgs vai negodīgs un ar ierobežotu iespēju pārskatīt attiecīgos faktiskos secinājumus, ko izdarījusi šī iestāde [66]. Atsaucoties uz iepriekšējo judikatūru, Tiesa nosprieda, ka administratīvo iestāžu lēmumu pārbaudes tiesā procedūra, kas ir ierobežota attiecībā uz faktuālu jautājumu novērtēšanu, nav pretrunā efektivitātes principam, ar nosacījumu, ka tas ļauj valsts tiesai, kas izskata pieteikumu par šāda lēmuma atcelšanu, efektīvi piemērot attiecīgos Savienības tiesību principus un noteikumus, pārbaudot minētā lēmuma likumību [67].

67. Savā judikatūrā Tiesa ir izskatījusi arī valstu procesuālos noteikumus attiecībā uz administratīvo lēmumu pārbaudi tiesā, pamatojoties uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kuras dažādos kontekstos ir garantētas ar Hartas 47. pantu [68]. Patiešām, tādas lietas kā šī, kas ietver tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kuri piešķirti personām, kas meklē efektīvu viņu tiesību aizsardzību tiesā, pamatojoties uz Savienības tiesību aktiem, tieši attiecas uz Hartas 47. pantu, jo saskaņošana ar ECT judikatūru attiecībā uz ECPAK 6. panta 1. punktu un 13. pantu ir ārkārtīgi svarīga [69].

68. Saskaņā ar Tiesas judikatūru Hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ietver vairākus elementus, tostarp tiesības uz aizstāvību, pušu procesuālās vienlīdzības principu, tiesības vērsties tiesā, kā arī tiesības saņemt konsultācijas, tiesības uz aizstāvību un pārstāvību [70]. It īpaši attiecībā uz tiesībām vērsties tiesā saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu Tiesa ir nospriedusi, ka, lai šāda tiesa spētu atrisināt strīdu par tiesībām un pienākumiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tai jābūt pilnvarām izskatīt visus faktiskos un juridiskos jautājumus, kas attiecas uz izskatāmo lietu [71]. Turklāt Tiesa ir nospriedusi, ka atbilstība Hartas 47. panta otrajai daļai paredz, ka administratīvās iestādes lēmums, kas pats neatbilst neatkarības un objektivitātes nosacījumiem, ir jāpārbauda tiesu iestādei, kurai it īpaši jābūt jurisdikcijai izskatīt visus attiecīgos jautājumus [72].

64 Skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *East Sussex County Council* (C-71/14, EU:C:2015:656, 61. punkts).

65 Skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *East Sussex County Council* (C-71/14, EU:C:2015:656, 50., 51. un 53. punkts).

66 Skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *East Sussex County Council* (C-71/14, EU:C:2015:656, 57. punkts).

67 Skat. spriedumu, 2015. gada 6. oktobris, *East Sussex County Council* (C-71/14, EU:C:2015:656, 58. punkts) (attiecībā uz 1999. gada 21. janvāra spriedumu *Upjohn* (C-120/97, EU:C:1999:14, 30., 35. un 36. punkts) un 2005. gada 9. jūnija spriedumu *HLH Warenvertrieb* un *Orthica* (C-211/03, C-299/03 un no C-316/03 līdz C-318/03, EU:C:2005:370, 75.–77. un 79. punkts)).

68 Tostarp skat. spriedumus, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund* (C-682/15, EU:C:2017:373, it īpaši 75.–89. punkts); 2018. gada 12. Jūlijs, *Banger* (C-89/17, EU:C:2018:570, 42.–52. punkts), un 2020. gada 24. novembris, *Minister van Buitenlandse Zaken* (C-225/19 un C-226/19, EU:C:2020:951, 40.–56. punkts). Plašākai diskusijai par efektivitātes principa un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā mijiedarbību saskaņā ar Hartas 47. pantu skat., piemēram, ģenerāladvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Banger* (EU:C:2018:225; 99.–103. punkts) un ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes [*H. Saugmandsgaard Øe*] secinājumus lietā *Braathens Regional Aviation* (C-30/19, EU:C:2020:374, 66.–69. punkts).

69 Šajā sakarā skat. Prechal, S., un Widdershoven, R., "Redefining the Relationship between "Rewe-effectiveness" and Effective Judicial Protection", *Review of European Administrative Law*, 4. sēj., 2011, 31.–50. lpp., it īpaši 47.–48. lpp.; Widdershoven, R., "National Procedural Autonomy and General EU Law Limits", *Review of European Administrative Law*, 12. sēj., 2019, 5.–34. lpp., it īpaši 21.–27. lpp.

70 Skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 32. punkts).

71 Skat. spriedumu, 2012. gada 6. novembris, *Otis* u.c. (C-199/11, EU:C:2012:684, 49. punkts). Kā Tiesa ir nospriedusi, tas ir Hartas 47. pantā nostiprināto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību būtības aspekts tās 52. panta 1. punkta izpratnē: skat. spriedumu, 2020. gada 6. oktobris, *État luxembourgeois* (Tiesību aizsardzība tiesā pret informācijas pieprasījumiem nodokļu tiesībās) (C-245/19 un C-246/19, EU:C:2020:795, 66. punkts).

72 Skat. spriedumu, 2017. gada 13. decembris, *El Hassani* (C-403/16, EU:C:2017:960, 39. punkts). Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka administratīvo iestāžu paziņojumi un secinājumi nevar būt saistoši tiesām: skat. spriedumu, 2019. gada 16. oktobris, *Glencore Agriculture Hungary* (C-189/18, EU:C:2019:861, 65.–69. punkts).

69. Tomēr no Tiesas judikatūras izriet, ka tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ievērošana, pamatojoties uz Hartas 47. pantu, ir jāpārbauda saistībā ar konkrētajiem lietas apstākļiem, tostarp attiecīgā akta būtību, kontekstu, kurā tas pieņemts, un tiesiskajiem noteikumiem, kas reglamentē attiecīgo lietu [73]. Tādējādi, kā norādīja komentētāji, lietās, kas saistītas ar Hartas 47. pantu, nav vienotu standartu, kā valstu tiesas pārbauda administratīvos lēmumus [74].

70. Papildu norādījumus var izdarīt no ECT judikatūras par ECPAK 6. panta 1. punktu un 13. pantu, ņemot vērā Hartas 47. pantu [75]. Īpaši attiecībā uz ECPAK 6. panta 1. punktu ECT ir nospriedusi, ka prasība, ka tiesai ir jābūt "pilnīgai jurisdikcijai", ir izpildīta, ja tā ir izmantojusi "pietiekamu jurisdikciju" vai nodrošinājusi "pietiekamu pārbaudi" tās procesā. Tas atspoguļo faktu, ka saistībā ar administratīvo tiesību pārsūdzībām Eiropas Padomes dalībvalstīs bieži notiek tā, ka lietas faktu pārbaude tiesā ir ierobežota un ka pārbaudes procedūrām ir raksturīgi, ka kompetentās iestādes pārbauda iepriekšējo procesu, nevis pieņem uz faktiem balstītus lēmumus. Tādējādi ECPAK 6. panta uzdevums principā nav garantēt piekļuvi tiesai, kas var aizstāt savu vērtējumu vai viedokli ar administratīvo iestāžu vērtējumu, un ECT ir īpaši uzsvērusi cieņu, kas jāpiešķir lēmumiem, kurus administratīvās iestādes pieņēmušas lietderības apsvērumu dēļ un kuros bieži ir iesaistītas specializētas tiesību jomas [76].

71. Novērtējot, vai tiesas veiktās pārbaudes apjoms ir pietiekams, ECT ņem vērā attiecīgās tiesu iestādes pilnvaras, kā arī šādus faktorus: 1) pārsūdzētā lēmuma priekšmets un būtība, jo sevišķi ņemot vērā to, vai lēmums attiecas uz kādu specifisku jautājumu un tādējādi tā pieņemšanai ir nepieciešamas profesionālas zināšanas vai pieredze un vai tas sevī ietver valsts institūcijas rīcības brīvības izmantošanu un, ja tā, kādā apmērā; 2) veids, kādā ir nonākts pie šāda lēmuma, jo sevišķi procesuālās garantijas, kas bija pieejamas pirms lēmuma nodošanas institūcijai, kura izšķir strīdu, un 3) strīda saturs, tai skaitā vēlamie un esošie pamatojumi pārsūdzībai [77]. Tāpēc, vai veiktā pārbaude ir pietiekama, ir atkarīgs no konkrētās lietas apstākļiem [78]. "Pilnīgas jurisdikcijas" princips ir interpretēts elastīgi, it īpaši administratīvo tiesību lietās, kur tiesas jurisdikcija tika ierobežota strīda priekšmeta tehniskā rakstura dēļ [79].

72. Piemēram, piemērojot šos faktorus, ECT nav konstatējusi ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpumu apstākļos, kad tiesa nevarēja aizstāt savu lēmumu ar administratīvās iestādes lēmumu un tās jurisdikcija attiecībā uz faktiem bija ierobežota, taču tā varēja atcelt lēmumu vairāku iemeslu dēļ, un pārsūdzētā lēmuma priekšmets bija "klasiska administratīvās rīcības brīvības izmantošana specializētā tiesību jomā", kas pieņemts, lai nodrošinātu standartu noteikšanu un

[73] Skat. spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 41. punkts); skat. arī ģenerāladvokāta M. Bobeka secinājumus lietā *Banger* (C-89/17, EU:C:2018:225, 104.–107. punkts).

[74] Šajā sakarā skat. Widdershoven, R., "The European Court of Justice and the Standard of Judicial Review", no: de Poorter, J. et al. (red.), *Judicial Review of Administrative Discretion in the Administrative State*, Asser Press, 2019, 39.–62. lpp., it īpaši 49.–53. un 58. lpp.

[75] Skat. spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma* un *Biroul Executorului Judecătoresc Horaţiu-Vasile Cruduleci* (C-205/15, EU:C:2016:499, 40. un 41. punkts). Saskaņā ar paskaidrojumiem, kas attiecas uz Hartas 47. pantu, šī noteikuma pirmajā daļā paredzētā aizsardzība ir plašāka nekā ECPAK 13. pantā paredzētā aizsardzība, jo tā garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, un otrā šī noteikuma daļa neaprobežojas tikai ar strīdiem par civiltiesībām un pienākumiem, salīdzinot ar ECPAK 6. panta 1. punktu.

[76] Skat. spriedumu, 2018. gada 6. novembris, *Ramos Nunes De Carvalho e Sá* pret Portugāli (CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 176.–178. punkts).

[77] Skat. spriedumu, 2015. gada 20. oktobris, *Fazia Ali* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2015:1020JUD004037810, 78. punkts).

[78] Skat. spriedumu, 2018. gada 6. novembris, *Ramos Nunes De Carvalho e Sá* pret Portugāli (CE:ECHR:2018:1106JUD005539113, 181. punkts).

[79] Skat. spriedumu, 2016. gada 21. jūnijs, *Al-Dulimi* un *Montana Management Inc.* pret Šveici (CE:ECHR:2016:0621JUD000580908, 130. punkts).

atbilstību attiecīgajiem tiesību aktiem, un saskaņā ar sabiedrības interešu mērķiem [80]. Turklāt ECT vairākkārt ir konstatējusi, ka pārbaude tiesā saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem nodrošināja pietiekamu kontroli saskaņā ar ECPAK 6. panta 1. punktu [81].

73. Turpretim ECT ir konstatējusi ECPAK 6. panta 1. punkta pārkāpumus gadījumos, kad tiesa uzskatīja, ka tai ir saistoši administratīvās iestādes iepriekšējie secinājumi, kuriem bija izšķiroša nozīme lietas iznākumā, neatkarīgi neizskatot jautājumus [82], vai arī tiesa tika izslēgta no strīda centrālā jautājuma noteikšanas, iekļaujot vienkāršu faktuālu jautājumu, kam nav nepieciešamas ne profesionālas zināšanas vai pieredze, ne administratīvās rīcības brīvības īstenošana saskaņā ar plašākiem politikas mērķiem, un tāpēc to varētu izlemt nespecializēta tiesa [83].

74. Pamatojoties uz to, it īpaši ir jānorāda, ka ECT judikatūra attiecībā uz ECPAK 6. panta 1. punktu ļauj ierobežoti pārbaudīt administratīvo lēmumu pamatotību valstu tiesās atbilstoši administratīvo pārsūdzību izskatīšanai dalībvalstīs. Turklāt šajā judikatūrā tiek ņemta vērā attiecīgās administratīvās iestādes īpašā kompetence un rīcības brīvība. Uzskatu, ka šie punkti būtu jāņem vērā, interpretējot Hartas 47. pantu un to piemērojot šīs lietas apstākļos.

75. Ņemot vērā Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu, tā formulējums nepieprasa dalībvalstīm paredzēt kompetentās iestādes lēmumu pārbaudi tiesā pēc būtības. No tā izriet, ka tas ir dalībvalstu jautājums – ar nosacījumu, ka tās ievēro savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un it īpaši prasības, kas izriet no līdzvērtības un efektivitātes principiem un tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, pamatojoties uz Hartas 47. pantu. Tāpēc šķiet, ka Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 principā neliedz dalībvalstij noteikt procesuālos noteikumus, kas paredz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pārbaudi valsts tiesā pēc būtības saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, tāpat kā ar 1990. gada likuma 9. pantu, vai kas paredz ierobežotāku šī lēmuma apstrīdēšanas apjomu piemēram, tādu, kurš saistīts ar prasību veikt pārbaudi tiesā.

76. Runājot par efektivitātes principu, šī lēmuma pārbaude pēc būtības, ņemot vērā Tiesas judikatūru, kas minēta šo secinājumu 64.–66. punktā, nešķiet vajadzīga, lai garantētu Regulu Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 mērķus un efektivitāti. Gluži pretēji, man šķiet, ka ierobežotākas šī lēmuma apstrīdēšanas iespējas, piemēram, tādas, kas saistītas ar prasību veikt pārbaudi tiesā, saglabātu valsts pilnvarotā veterinārārsta īpašo kompetenci, pieņemot lēmumus par gaļas piemērotību saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, lai nodrošinātu, ka nederīga gaļa netiek laista tirgū, un tādējādi veicinātu augstu sabiedrības veselības aizsardzības līmeni, kas paredzēts šajā regulā (skat. šo secinājumu 42. punktu). Tiesai nav arī informācijas, kas liecinātu, ka prasība veikt pārbaudi tiesā liegtu tiesai piemērot attiecīgos Savienības tiesību principus un noteikumus, pārskatot šo lēmumu.

77. Kas attiecas uz tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, pamatojoties uz Hartas 47. pantu, šķiet, ka pamatlietā valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma pamatotību saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu nevar pārbaudīt pēc būtības ne administratīvajā iestādē, ne tiesā. Ņemot vērā ECT judikatūru par ECPAK 6. panta 1. punktu (skat. šo secinājumu

[80] Skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Sigma Radio Television Ltd* pret Kipru (CE:ECHR:2011:0721JUD003218104, 158.–169. punkts, it īpaši 159.–161. punkts).

[81] Skat. spriedumu, 2009. gada 27. oktobris, *Tsfayo* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2009:1027JUD004250905, 72., 79. un 80. punkts). Attiecībā uz ECPAK 13. pantu skat. spriedumu, 1991. gada 30. oktobris, *Vilvarajah* u.c. pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, 122.–127. punkts).

[82] Skat. spriedumu, 2011. gada 21. jūlijs, *Sigma Radio Television Ltd* pret Kipru (CE:ECHR:2011:0721JUD003218104, 157. punkts).

[83] Skat. spriedumu, 2006. gada 14. novembris, *Tsfayo* pret Apvienoto Karalisti (CE:ECHR:2006:1114JUD006086000, 46.–49. punkts, it īpaši 46. punkts).

70.–73. punktu), to var uzskatīt par tādu, kas atspoguļo dalībvalstu tiesību sistēmas, ciktāl valsts tiesa var ierobežoti pārbaudīt administratīvo lēmumu pēc būtības, un nav tiesību uz tādu jurisdikcijas līmeni, kas varētu aizstāt tās atzinumu ar kompetentās iestādes atzinumu, it īpaši situācijās, kas saistītas ar īpašām zināšanām un šīs iestādes rīcības brīvību. Manuprāt, tas tā ir šajā lietā attiecībā uz lēmumu par gaļas, kas tiek uzskatīta par derīgu lietošanai pārtikā, veselības marķējumu, kurš pieņemts, pamatojoties uz gaļas detalizētu pārbaudi un valsts pilnvarotā veterinārārsta plašajām profesionālajām zināšanām un apmācību, kā noteikts Regulā Nr. 854/2004 (skat. šo secinājumu 44.–46. punktu).

78. Kā norādīts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu (skat. šo secinājumu 16. punktu), tiesa saistībā ar prasību veikt pārbaudi tiesā var pārbaudīt, vai valsts pilnvarotā veterinārārsta konstatējumus apstiprina pierādījumi, un var atcelt pieņemto lēmumu. Tādējādi šķiet, ka tiesa var veikt neatkarīgu novērtējumu un to nesaista valsts pilnvarotā veterinārārsta iepriekšējie secinājumi, un tai ir pilnvaras uz dažādiem pamatiem atcelt valsts pilnvarotā veterinārārsta pieņemto lēmumu.

79. Attiecībā uz iespējamo administratīvo risinājumu, kas minēts Apvienotās Karalistes apsvērumos (skat. šo secinājumu 27. punktu), šis risinājums ir izklāstīts PSA izdotajā tekstā un šķiet administratīva prakse. Nav strīda par to, ka tas netika izmantots pamatlietā, jo PSA to pieņēma pēc šī strīda rašanās. Tomēr jānorāda, ka šis process ļauj valsts pilnvarotajam veterinārārstam pirms lēmuma pieņemšanas saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, ņemot vērā citu kompetento veterinārārstu atzinumus, pārdomāt savu novērtējumu attiecībā uz to, vai gaļa ir nederīga lietošanai pārtikā. Pamatojoties uz to, man šķiet, ka, lai arī šāds process var būt nozīmīgs prasības celšanai par šī lēmuma apstrīdēšanu gadījumos, kad tas tiek izmantots, tas nav līdzeklis šī lēmuma pārbaudei tiesā un tādējādi ar to vien nepietiek, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzība tiesā, pamatojoties uz Hartas 47. pantu.

80. Jāpiebilst, ka prasītāju izvirzītie argumenti par dalībvalstu procesuālajiem pienākumiem saistībā ar Hartas 17. pantā aizsargātajām īpašumtiesībām neatceļ šo analīzi. Ņemot vērā ECT judikatūru par ECPAK 1. protokola 1. pantu [84], kas jāņem vērā, interpretējot Hartas 17. pantu [85], ierobežotāka valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma apstrīdēšanas iespēja saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, piemēram, tāda, kas saistīta ar prasību veikt pārbaudi tiesā, manuprāt, var dot kautuves darbiniekam saprātīgu iespēju iesniegt savu lietu tiesā, lai faktiski apstrīdētu šo lēmumu, ciktāl ir iesaistītas tā tiesības uz īpašumu saskaņā ar šo pantu.

81. Tāpēc jāsecina, ka ar Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktu, lasot to kopsakarā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un ņemot vērā Hartas 47. pantu, netiek liegta tāda valsts tiesību aktos paredzēta procedūra kā prasība veikt pārbaudi tiesā, kas paredz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma, ar kuru tiek atteikts veselības marķējumu gaļai, kas tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā, pārbaudi tiesā, saskaņā ar kuru valsts tiesai, kas veic šādu pārbaudi, nav atļauts pārskatīt šo lēmumu pēc būtības.

[84] Skat. spriedumus, 2012. gada 3. aprīlis, *Kotov* pret Krieviju (CE:ECHR:2012:0403JUD005452200, 114. punkts), un 2016. gada 12. jūlijs, *Vrzić* pret Horvātiju (CE:ECHR:2016:0712JUD004377713, 110. punkts).

[85] Skat. spriedumu, 2019. gada 21. maijs, Komisija/Ungārija (Lauksaimniecības zemes lietojuma tiesības) (C-235/17, EU:C:2019:432, 72. punkts).

C. Par pirmo jautājumu

82. Kā minēts šo secinājumu 31. punktā, pirmais jautājums Tiesai ir par to, vai Regulas Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 ir pretrunā valsts procedūrai, piemēram, 1990. gada likuma 9. pantam.

83. Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šis jautājums tiek uzdots saistībā ar pamatlietu starp prasītājiem un PSA par pareizu procedūru saskaņā ar valsts tiesību aktiem valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma novērtēšanai saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu un par to, vai PSA ir ievērojusi valsts tiesību aktos paredzētos noteikumus.

84. Iesniedzējtiesai tas ir jāpārbauda, taču esmu secinājis, ka tāda valsts procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants nav saderīga ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, lasot tās kopā ar efektivitātes principu un Hartas 47. pantu. Mani iemesli šāda secinājuma izdarīšanai ir izklāstīti turpinājumā.

85. Kā jau minēts šo secinājumu 64. punktā, saskaņā ar Tiesas judikatūru gadījumā, ja nav Savienības noteikumu, katras dalībvalsts tiesību sistēmai saskaņā ar procesuālās autonomijas principu ir jāieceļ tiesas, kuru jurisdikcijā ir prasības attiecībā uz fiziskas personas tādu tiesību aizsardzību, kas izriet no Savienības tiesību aktiem, ievērojot līdzvērtības un efektivitātes principus. Runājot par efektivitātes principu, jāpatur prātā arī fakts, ka katra lieta, kurā rodas jautājums par to, vai valsts procesuālais noteikums padara Savienības tiesību aktos fiziskām personām piešķirto tiesību izmantošanu praksē neiespējamu vai pārlieku sarežģītu, ir jāanalizē, attiecīgā gadījumā atsaucoties uz attiecīgās valsts tiesību sistēmas pamatprincipiem, tostarp tiesiskās noteiktības principu[86]. Turklāt, nosakot procesuālos noteikumus, kas reglamentē šādas darbības, dalībvalstīm ir jānodrošina Hartas 47. panta ievērošana[87].

86. No tā izriet, ka valsts pasākumi, lai izraudzītos tiesas, kuru jurisdikcijā ir izskatīt prasības, ar ko tiek apstrīdēts valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmums saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, ietilpst dalībvalstu procesuālās autonomijas darbības jomā, ar nosacījumu, ka tās ievēro savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, tostarp līdzvērtības un efektivitātes principus un tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, pamatojoties uz Hartas 47. pantu. Kā minēts šo secinājumu 75. punktā, šķiet, ka Regulās Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004 principā nav aizliegts dalībvalstij noteikt procesuālos noteikumus, kas paredz pārbaudi valsts tiesā pēc būtības attiecībā uz valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu, kā tas ir saskaņā ar 1990. gada likuma 9. pantu, vai kas paredz ierobežotāku šī lēmuma apstrīdēšanas apjomu, piemēram, tādu, kas saistīts ar prasību veikt pārbaudi tiesā.

87. Tomēr man šķiet, ka turpmāk uzskaitītie pamatlietas situācijas aspekti ir īpaši nozīmīgi.

88. Kā norādījusi iesniedzējtiesa (skat. šo secinājumu 14. punktu), 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra ļauj valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu pārbaudīt miertiesnesim, kurš, pamatojoties uz atbilstošiem pierādījumiem, var uzskatīt, ka gaļa neatbilst pārtikas nekaitīguma prasībām. Tomēr saskaņā ar šo procedūru tas nav kautuves operators, kura intereses šis lēmums nelabvēlīgi ietekmē un kurš var vērsties pie miertiesneša, bet drīzāk PSA darbinieks.

[86] Skat. spriedumu, 2017. gada 8. marts, *Euro Park Service* (C-14/16, EU:C:2017:177, 37. punkts).

[87] Skat. spriedumus, 2016. gada 8. novembris, *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (C-243/15, EU:C:2016:838, 65. punkts), un 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendézeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 142. punkts).

Iesniedzējtiesai tas ir jāpārbauda, taču, manuprāt, fakts, ka kautuves operators nevar izmantot šo procedūru, lai īstenotu savas tiesības, kas balstītas uz Savienības tiesību aktiem, ir atkarīgs no valsts iestāžu, piemēram, PSA, darbības, padara Savienības tiesību izmantošanu neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu.

89. Šajos apstākļos man arī šķiet, ka 1990. gada likuma 9. pantā noteiktā procedūra negarantē kautuves operatoram tiesības vērsties tiesā saskaņā ar Hartas 47. panta pirmo daļu, ņemot vērā faktu, ka šim uzņēmējam netiek dota reāla iespēja celt prasību tiesā, lai apstrīdētu šo lēmumu [88].

90. Turklāt pārbaudes tiesā sistēma saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesību aktiem šķiet problemātiska juridiskās noteiktības dēļ. Kā Tiesa ir atzinusi, dalībvalstīm ir pienākums radīt pietiekami precīzu, skaidru un paredzamu tiesisko situāciju, lai fiziskas personas varētu pārliecināties par savām tiesībām un pienākumiem [89]. Iesniedzējtiesai tas ir jāpārbauda, taču šķiet, ka pamatlietā aplūkojamie procesuālie noteikumi nav atbilstīgi juridiskās noteiktības prasībai un tāpēc nav saderīgi ar efektivitātes principu, jo nav skaidrības par to, vai pareizais valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmuma apstrīdēšanas veids saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu ir izmantot 1990. gada likuma 9. pantā paredzēto procedūru vai arī celt prasību par pārbaudi tiesā.

91. Tādēļ es secinu – bet tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai –, ka ar Regulām Nr. 854/2004 un Nr. 882/2004, lasot tās kopā ar efektivitātes principu un Hartas 47. pantu, tiek liegta tāda valsts procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants.

VII. Secinājumi

92. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Supreme Court of the United Kingdom* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) Iesniedzējtiesai tas ir jāpārbauda, taču Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 854/2004 (2004. gada 29. aprīlis), ar ko paredz īpašus noteikumus par lietošanai pārtikā paredzētu dzīvnieku izcelsmes produktu oficiālas kontroles organizēšanu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 882/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par oficiālu kontroli, ko veic, lai pārbaudītu atbilstību barības un pārtikas likumam, dzīvnieku veselības un labturības noteikumiem, lasot tās kopsakarā ar efektivitātes principu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām tiek liegta tāda valsts procedūra kā 1990. gada likuma 9. pants.

2) Regulas Nr. 882/2004 54. panta 3. punktā tiek prasīts, lai dalībvalstis paredzētu pārsūdzības tiesības par valsts pilnvarotā veterinārārsta lēmumu atteikt veselības marķējumu gaļai, kas saskaņā ar Regulas Nr. 854/2004 5. panta 2. punktu tiek uzskatīta par nederīgu lietošanai pārtikā. Šie noteikumi, skatot tos Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek liegta tāda valsts tiesību aktos paredzēta procedūra kā prasība veikt pārbaudi tiesā, saskaņā ar kuru valsts tiesai, kas veic šādu pārbaudi, nav atļauts pārskatīt šo lēmumu pēc būtības.

[88] Skat. spriedumu, 2019. gada 12. decembris, *Aktiva Finants* (C-433/18, EU:C:2019:1074, 36. punkts). Ir vērts norādīt, ka ECT savā judikatūrā par ECPAK 6. panta 1. punktu ir nospriedusi, ka tiesībām vērsties tiesā jābūt "praktiskām un efektīvām", nevis "teorētiskām vai iluzīvām": skat. spriedumu, 2018. gada 5. aprīlis, *Zubac* pret Horvātiju (CE:ECHR:2018:0405JUD004016012, 77. punkts). Šajā sakarā skat. arī ģenerāladvokāta K. Viljalona [*C. Villalón*] secinājumus lietā *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:102, 43. punkts) un ģenerāladvokātā Dž. Hogana [*G. Hogan*] secinājumus lietā B. M. M. un B. S. *(Regroupement familial – enfant mineur)* (C-133/19, EU:C:2020:222, 44. punkts).

[89] Skat. spriedumu, 2010. gada 28. janvāris, Komisija/Īrija (C-456/08, EU:C:2010:46, 61. punkts).